

Chocoladeproducent omarmt fairtrade

Alle chocolade van Verkade is sinds eind 2008 'eerlijk'. Cacaoboeren in Ivoorkust profiteren.

Door **Loethe Oithuis**

Het was best spannend', geeft Verkade-directeur Bart Merkus toe. 'We wilden graag in één keer de overstap naar honderd procent duurzame chocolade maken, maar dat was nooit eerder gedaan. Het zou te moeilijk en te duur zijn, en de aanvoer en kwaliteit oncontroleerbaar. Maar we wisten dat de Nederlandse consument heel positief tegenover 'faire' chocola staat. Door de goede samenwerking met Max Havelaar en Oxfam Novib hadden we bovendien het gevoel dat we wisten hoe de chocoladeketen in elkaar zat. Nadat in 2006 de beslissing was genomen, hadden we eind 2008 de zaak rond. Sindsdien is alle chocolade van Verkade 'eerlijk' en heeft een Fairtrade/Max Havelaar-keurmerk.'

Verkade staat niet alleen. Albert Heijn komt eind deze zomer met eigen fairtradechocolade onder het nieuwe merk 'Puur & Eerlijk'. En het Britse Cadbury maakt komend najaar zijn populaire 'dairy milk'-reep 100 procent fairtrade.

Met chocolade is van alles mis. Van de cacao teelt is 90 procent in handen van drie miljoen kleine, voornamelijk West-Afrikaanse boeren, die slecht opgeleid, nauwelijks georganiseerd en arm zijn, ondanks hoge cacao's. Er zijn ruim 150 duizend kinderen op cacao-plantages die (zonder beschermende kleding) met vaak extreem giftige pesticiden werken of zware klussen uitvoeren. De omstandigheden lijken soms op slavernij. Door het onoordeelkundig gebruik van bestrijdingsmiddelen zijn ontbossing, verlies van biodiversiteit en uitputting van de grond een probleem. De opbrengst van veel boerderijen is laag en de cacao-kwaliteit wisselt, omdat goede landbouwkennis ontbreekt. Om dit te verbeteren, zijn massa's geld, trainingen en deskundige begeleiding nodig.

Is certificering een oplossing? Een onafhankelijke, betrouwbare certificeringsinstelling kan een

minimumprijs en vaste afname garanderen en scholing in landbouwmethoden geven, zodat de oogst en kwaliteit van de cacao verbeteren. Daardoor krijgen de boeren een betere onderhandelingspositie ten opzichte van afnemers en gaat hun inkomen omhoog, zodat bijvoorbeeld kinderarbeid niet meer nodig is. 'Het is in ieder geval een eerste stap in de goede richting', zegt journalist Teun van de Keuken, die vier jaar geleden de misstanden in de cacao-sector onder de aandacht van het Nederlandse publiek bracht. 'Maar het is belangrijk dat het uiteindelijk de boer is die profiteert. Eigenlijk zouden er juist keurmerken voor foute producten moeten zijn.'

Met de duurzame certificering voor al zijn chocoladeproducten is Verkade onbetwist koploper in de wereld. Grote, internationale fabrikanten als Mars, Nestlé, Kraft en Cadbury hebben al jaren goede voornemens, maar echt opschieten doet het niet.

Verkade is een kleine speler op de wereldmarkt: minder dan een half procent. Toch gaat het om 2.000 ton cacao per jaar. Grootschalig omschakelen naar duurzaam kan dus wel, en ook niet onbelang-

Cacaobarometer

Wie op de hoogte wil blijven van de ontwikkelingen in duurzame chocolade, kan kijken op de 'Cacaobarometer' van de Tropical Commodity Coalition, een samenwerkingsverband van vakbonden en ngo's zoals Solidaridad en Oxfam Novib. TCC houdt de vinger aan de pols van de cacao-sector: teacoffeecocoa.org.

rijk: ondanks een kleine prijsstijging (per reep een paar eurocent) kopen consumenten nog evenveel Verkadechocolade.

Mars heeft ongeveer 14 procent van de wereldwij-

de chocolademarkt in handen. Samen met grondstoffenleverancier Cargill, Solidaridad en Oxfam Novib heeft het bedrijf zich vastgelegd op het gebruik van gecertificeerde cacao voor alle Marsproducten.

Alleen gebeurt dit pas in 2020. 'De situatie in de cacao-producerende landen is complex en bovendien gaat het om heel veel cacao', zegt Anita Boekholt van Mars. 'Veel meer dan bij Verkade: ruim 300 duizend ton wereldwijd. Certificeren kost dus tijd. Volgend jaar komen de eerste duurzame ge-

certificeerde Marsproducten in Engeland op de markt, Nederland volgt daarna.' Mars kiest niet voor Fairtrade-certificering zoals Verkade, maar voor een combinatie van het keurmerk van UTZ Certified, vooral bekend van de koffieteelt, en dat van Rainforest Alliance, dat onder andere Chiquitabananen certificeert. Mars wil via Rainforest overeenkomsten met zo'n 75 duizend cacaoboeren aangaan. 'Maar als we uiteindelijk al onze producten duurzaam willen maken, hebben we nog tien keer zoveel boeren nodig', zegt Anita Boekholt.

Hoe gelukkig worden de arme boeren van deze initiatieven? In potentie: gelukkig, meent Gine Zwart van Oxfam International. 'Uit een onderzoek van de universiteit van Nijmegen is gebleken dat als in een gebied 30 procent van de boeren meedoet aan een certificeringsschema, alle andere mensen in dat gebied profiteren: de infrastructuur, markt en arbeidsomstandigheden verbeteren.' Een probleem blijft volgens haar de politieke situatie in cacao-producerende landen. 'In Ivoorkust, de grootste cacao-producent, is het roerig met veel corruptie.'

Keurmerken

■ **UTZ:** Stelt milieueisen, bijvoorbeeld aan pesticiden- en natuurgebruik, en aan arbeidsomstandigheden. Steunt boeren met voorlichting, opleidingstrajecten, markt-informatie en contacten met kopers. De prijs wordt bepaald door de marktwerking.

■ **Fairtrade/Max Havelaar:** Zie boven. Het grootste verschil met UTZ is dat Max Havelaar de kleine cacaoboeren een minimumprijs garandeert; de prijs gaat omhoog bij een stijgende wereldprijs. Daar bovenop komt een premie voor investeringen en opleidingen.

■ **Rainforest Alliance wil vooral de milieuaspecten van de cacao teelt verbeteren, maar ook een minimumloon, opleidingstrajecten en goede secundaire arbeidsvoorwaarden spelen een rol.**

■ **Bij de teelt van EKO-chocolade wordt vooral op milieueisen gelet.**

Voor alle keurmerken geldt dat de herkomst van de chocolade traceerbaar is en dat die, voor zover controleerbaar, zonder kinder- of slavenarbeid is geproduceerd.

Door de stap van Verkade is de markt voor fairtradechocolade wereldwijd in één klap zo'n 25 procent gegroeid, en volgens Max Havelaar zijn er mogelijkheden genoeg voor verdere uitbreiding. De fairtrade-cacao voor Verkade is voor een groot deel afkomstig van een boerencorporatie in Ivoorkust, waar zo'n zesduizend mensen werken. Jos Harmsen van Max Havelaar: 'Er is inmiddels een gezondheidscentrum gebouwd en een ziektekostenverzekering opgezet, waar nu al 3.500 gezinnen van profiteren. Verder zijn er nieuwe waterputten geslagen en schooltjes gebouwd. Dat werkt als een olievlek: boeren krijgen hierdoor meer vertrouwen in certificering en sluiten zich graag aan.'

Teun van de Keuken is nog wat afwachtend. 'Met de huidige hoge cacao's is het verschil in prijs tussen eerlijke en foute cacao verwaarloosbaar en is instappen in eerlijke chocolade heel voordelig. Ik hoop dat alle bedrijven die nu zo goed bezig zijn, niet afhaken als de cacao's daalt. Daarom is transparantie heel belangrijk: de consument moet bij wijze van spreken thuis achter zijn pc kunnen achterhalen wie de cacao voor zijn reep geleverd heeft.'

Illustratie Han Hoogerbrugge